

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput III. Ne viri, loca sacra visitantes, in Saracenorum manus incidant,
prodigiose impedit S. Demetrius a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A. ANONYMO.

tem haud noscens prodigium ac ubi esset, a multis hominibus, qui Magni templum (Dies enim, qua Martyris celebramus martyrium, tunc erat) ingrediebantur et egrediebantur, contrusus, sese per equitem illum, qui iter cum eo fecerat, a via fuisse abductum, iterumque in civitatis Adrianopolitanae forum conjectum, existimabat, atque hanc ob rem vociferabatur, talem seductorem incusans, causamque huiusmodi populi concursus rogabat.

vinque
deinde ibi-
dem dona-
tur.

221 Atque aliqui, cum id audivissent, aiunt: Insanisne, homo? Thessalonicae in Magni Demetrii templo cum stes, Adrianopolim, equitemque, qui a via aberrare fecerit, imaginaris. Mox sat diu erat attonitus ac silens ac tum demum ita ad seipsum quodammodo reversus, miraculum vulgabat, lacrymisque simul et laetitia medellam querebat; jam enim e preconcepta opinione oculorum usum indubitanter recuperatum habebat. Ei igitur noctu in somno Martyr apparet ac dicit: Non modo manuum contactu meum

B hoc templum considera, sed et ipsis oculis id intueri. Ac statim palpebras explicans omnem templi situmque ac decorem conspicatus est, Deum magnificans ac martyrem ejus Demetrium.

ὁμοίως πολλοῖς συναδούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε, καὶ ἦν πανηγυρίζουσα τῷ μάρτυρι τὸ μαρτύριον) ἐδόκει ὡς ἐξαπατηθεῖν πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος αὐτὸν ἱππότην, καὶ αὖτις ἐναπερὶφθαι τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ, καὶ τὰ περὶ τοῦτου ἔβρα μεμφόμενος οἷον τὸν ἀπατήσαντα, καὶ τὴν αἰτίαν ἡρώτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς.

221 Καὶ τινες κατήκοοι τοῦτου γενόμενοι φασιν· ἄνθρωπε, μέμνης; τῷ ἐν Θεσσαλονικῇ ναῷ τοῦ μεγάλου Δημητρίου ἐστὶς Ἀδριανουπόλιν φαντάζῃ καὶ ἱππότην πλανήσαντα· καὶ δὴ ἐκκληκτός ἦν ὥραις ἐφ' ἱκαναῖς, καὶ σιγῶν εἰς οὕτως εἰς αὐτόν ὥσπερ γενόμενος, ἐδημοσίευσεν τὸ τεράστιον, καὶ μετὰ θαυμάσια καὶ χαρμονῆς τὴν Σεραπειαν ἐξῆτει· ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν ὀμμάτων ἀνάβλεψιν· φαίνεται γοῦν κατ' ὄναρ ὁ μάρτυς αὐτῷ νυκτός, καὶ φησιν, μὴ μόνον χειρὶν ἐπαρώμενος τὸν ἐμὸν τόνδε ναὸν καταμάνθαι, ἀλλὰ βλέπε τοῦτον καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς· καὶ αὐτίκα ἀναπετάσας τὰ βλέφαρα, ὅρα πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν εἴδω, καὶ εὐσεβείαν Θεὸν μεγαλύνων, καὶ τὸν μάρτυρα τοῦτου Δημήτριον.

ANNOTATA.

a Caput hoc, quod iterum e codice nostro † Ms. 193 lectori hic proponitur, in codice olim Mazarinæ a fol. 215 usque ad fol. vers. 218 narratur.

b Ita et hic et infra iterum S. Demetrius designatur; quod qua ratione fiat, ex Annotatis, libri præced. cap. 6 ad lit. e subnevis intelliges.

c In textu Græco post has voces, τούτῳ ἀνδρὶ vox φαίνεται desiderari ad complementum sensus videtur, huicque proinde, per illam suppleto, interpretationem Latinam accommodavi.

d En, insigne enimvero miraculum! Verum quid de eo censendum? Etsi quidem omnia, quæ supra naturæ vires a Sanctis patrata narrantur, solo hoc ex capite, quod prodigia sint, haberi pro commentis fabulisque haud debeant, quo tamen prodigiosa magis credituque adeo difficiliora existunt, eo etiam, ut credantur, majoris et fidei et auctoritatis seu testes seu scriptores, a quibus memoriæ sint prodita, solent requiri; cum autem id ita habeat, anne auctor noster, ut tali, quale hic refert, prodigio fidem indubitatam conciliet, auctoritatis sufficientis sit, statuet ex iis, quæ de illo in Commentario prævio num. 25 in medium adduci. Ei interim suffragatur Joannes Stauracius, qui plura id genus miracula a S. Demetrio fuisse patrata, supra num. 214 et seq. affirmat.

C

CAPUT III.

Ne viri, loca sacra visitantes, in Saracenorum manus incidant, prodigiose impedit S. Demetrius a.

Peregrini
quidam,
Thessaloniceam,
quæ ab
Agarenis
capta erat,
properantes.

b

Aliud, auditores, e magni Martyris prodigiis narrare aggredior, iis forte, quæ narrata sunt, haud minus. Enimvero qui multos ante annos, Leone sceptrā moderante, Thessalonica per judicia arcana, quæ tu, Domine, talia despicies itaque ob peccata nostra evenire dispenses solus ipse nosti, ab Agaris ancillæ filiis capta gladioque fuerit excisa b, alia omnino scripta ostendunt, et memoria diffuens, quæ tum contigerunt, modo adhuc lamentabiliter deflet. Ipso igitur tempore, quo capta fuit, viri quidam Itali, e patria sua voti causa atque ut, quæ ubique gentium exstant, templa lustrarent, profecti, cum idcirco et ad ipsum vivificum monumentum tenderent, via, quæ

Ἐπερον, ὡ παρόντες, τῶν τοῦ Μεγαλομάρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τὸν εἰρημένον τόπον οὐκ ἔλαττον ὅπως μὲν ἡ Θεσσαλονικὴ χρόνους πολλοὺς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς Δούλης ἐάλω τέκνων τῆς Ἀγῆς καὶ μαχαίρας ἔργον ἐγένετο, Λέοντος τὰ σκίπτρα διέποντος, κρίμασιν οἷς αὐτὸς μόνος ἀπορρήτως ἐπίσταται, Κύριε, παρίδων τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἁμαρτίας γενέσθαι διοικνουμένης, ἄλλαι τε πάντως θηλοῦσι γραφαί, καὶ ἡ μνήμη διαφρεοῦσα ἐτι καὶ νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τηλικαῦτα ἐπιτραγωδεῖ. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἀλώσεως ἄνθρωποι τινες Ἰταλιῶται τῆς αὐτῶν ἐξορίσαντες εὐχῇ ἐνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἐκασταχόδι ναῶν, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωνφόρον τείνοντες μνημα τὴν εὐδὴ τῆς τοῦ μαρτύριον ἀνέστησαν.

A

223 Καὶ ἐπειπερ αὐτὰ δὴ τότε τὰ Τίμηθι διε-
ξέναι τοῖσις ἐτυχε τὰ Θεσσαλικά, ἀνὴρ τις, ἄγνωστος
αὐτοῖς πρότερον καὶ οὕτω τετραμένος, καθέωρτο
συνδοιπορῶν, πολὺς τὴν τρίχα, τὴν δὲν ἰλαρὸς,
τὴν περιολὴν σεμνὸς καὶ τὴν δὲ μόνῃ πολὺ τὸ σε-
βάσιμον ὑποφαίνων καὶ πρῶτον. Εἶτα ἑτέρος τις ἐφαί-
νετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πρόσω ἐπιών, ἱππότης ὡραίος
μὲν ὅσα διασάσθαι, καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπι-
τερπὲς ἔχων καὶ χαρὴν κατηφὴς δὲ καὶ μαραινόμενον
τὸ τῆς φαιδρότητος ὑποδὸλον χαροπὸν, καὶ ὥσπερ τυτὴ
πένθει ἀπαράκλητον καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγνάζο-
μενον ὅς, ὁμοίαν τῇ ἔθει καὶ φωνῇ ἀρεῖ, προση-
γύρευσε τε πρότερον τὸν πρεσβύτερον, Ἀχιλλεῖον τοῦτον
κατονομάσας, καὶ πὺν πορεύει, ἐπὶ ἑρῶν ἐγὼ δὲ τὴν
πρὸς σέ, ὡς ὁρᾷ, διεῖκω. Καὶ ὁ πρεσβύτερος περι-
χαρὸς ἀνταπασάμενος. Δημήτριον τοῦτον καλέσας,
καὶ μέγαν τοῦ Ἀσπλάζοντος Ἀγιοστὴν προσηύκων, σὺν
σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνηράτα, ὅ, τι εἴη τὸ αἶτιον τοῦ σκυ-
θρωπασμοῦ καὶ τῆς τοσαύτης κατηφείας καὶ λύπης.

B

224 Καὶ ὁ Μάρτυς, ἔχεται μοι, ἔφηνεν,
ἡ πατρίς καὶ παρὰ τῷ Δικαστῇ τῶν ὅλων ἥδη κα-
τέγνωσται. Χεῖρες ἀνδροφόνου καὶ βάρβαροι τοὺς φυλάτας
ἠνδραποδίσαντο αἵμασι ὑποφύλοις περιφύεται μοι
σὺν ὁ σῆκος βεβήλοις καὶ ἀνάνους ποσὶ πατεῖται τὰ
ἱερά καὶ ἐξουδένωνται κατὰ μὲν τὸ Θεῖον ἐξελιπαρὸν
συνήθως, εἰς ἔλεον τῶν ἡγουμένων ἐκκαλούμενος, καὶ
οἰκτον αὖθις λαβεῖν παρηγοῦμαι, ἀλλὰ μὴ ἢ οἰκείῃ
αἰματι περιποιήσας ἐκκλησίαν, βαρβάρων ἰσχυρὴ μὲν
νὺν πεποιθότων, ἀλλ' οὐ Θεῷ, παρὸν δὲ διασπαθῆναι
χερσίν. Ὁ δὲ, καὶ γὰρ τὰ ἐαυτοῦ ἀνεξερεύνητα κρίμα-
τα, εἰσσε τὴν τοῦτον κληρονομίαν βαρβαρικῆς ἀπανθρώ-
πιας πείραν λαβεῖν ταῦτα μὲν ὁ Μάρτυς ἐκδιηγούμε-
νος, καὶ τὸν ἱεράρχην ἔσχεν Ἀχιλλεῖον συνεπικλώμε-
νον τε τοῖς πάθεσι καὶ Μεγάλα σου, Κύριε, ἐπε-
βόων ὁμοῦ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἐν-
νοίαν ἀρκεῖσθαι τῆς οἰκονομίας σου.

C

225 Τῶν δὲ Ἰταλιωτῶν ταῦτα σὺν ἐκπλήξει ἀμη-
χῆν καταδυναστεύοντων, εἰς τις ἥρμα πῶς Ἀθηναῖς ὁ-
μιλίας οὐκ ἀλλότριος, ἀλλ', ἄγε δὴ, φησὶν, ὁ Στρα-
τιώτα, εἰπέ μοι, περὶ ποίας ταῦτα ὑμῖν λέγεται πό-
λεως, καὶ τίς ἡ τοῖς βαρβάροις παραδοθεῖσα. Καὶ ὁ
μέγας Δημήτριος. Ἡ ἐμὴ, ἔφησε, δυστυχεστάτη πατρίς
ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς βαρβάροις ἐγένετο ἐκδοτός· καὶ
αὐτίκα, οἱ μὲν, ὅ τε πρέσβεις καὶ ὁ μέγας Δημήτριος,
οἰκίει τοῖς συνοδοιποροῖς κατεδωροῦντο· αὐτοὶ δὲ κα-
τὰ μόνας, ἐπειπερ οἱ Ἰταλιῶται ἐγένοντο, τοῦ ἑτέρου
διεπυνθάνοντο, τί ποτε ἔρα πρὸς ἐκεῖνον διήκουσε.
καὶ οἵτινες οἱ συνοδοιπορῆτες εἰν· ὁ δὲ σὺν θαύμα-
τι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγείτο, καὶ τὴν τοῦ Μεγαλομά-
τῆρος ἐθελῶ ἐπιφάνειαν, τὰ τε τῆς πατρίδος δυνάμει δια-
σαφίσαντος, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ θέσθαι
διασημῆναι.

226 Ὅς οὖν δὲ μὴ λάβων καὶ αὐτοὶ τῶν ἐχθρῶν
γίνονται, πόρρω ἐαυτοὺς Θεσσαλονικῆς ἀπαγαγόντες,
οὐ μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν διαδρόμων ἕκαστα τε τῶν γεγε-
νημένων κατήκουον, καὶ συνήκων οἱ ἀνδρωπαῖ ἐναργῶς ὡς
ὁ μέγας ἐκεῖνος Δημήτριος ἐτύγχανεν ὢν, τῆς πατρί-
δος ἐπαναστάς, ἐπὶ τοῖς συμβάσει σκυθρωπάζων καὶ
ἀνιώμενος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν βασιλεύσαντα ἀναχθέντες,
ὅσα τε αὐταῖς εἶδον ἔθεσι περιηγούντο, καὶ τὴν τοῦ

ad Martyris eodem recta ducit, aliquamdiu in-
cesserant.

223 Cum vero et ipsa Thessalica tempe c
transire illis jam accidisset, vir quidam, prius
illis ignotus ac nondum conspectus, crinibus
canus, vultu hilaris, habitu modestus, ac qui
solo aspectu multum majestatis lenitatisque præ-
ferret, una iter facere est visus. Deinde alius
quidam apparebat a fronte illis occurrens, eques
quidem aspectu pulcher, multumque jucundita-
tis ac venustatis ex natura habens; subtristis
autem, demissumque, qui letitiam obtegeret,
ac veluti luctu quodam inconsolabili depelleret
atque obrueret, vultum exhibens; qui et vocem,
aspectu similem, emittens, ante omnia
senem, Achilleum illum vocans, compellavit-
que ac, quo vadis, rogavit; ego vero ad te,
ut vides, transeo. Tum senex, gaudio ingenti
salute vicissim dicta, Demetrium eum vocans,
manique illius, qui certantibus præmia propo-
nit, athleteæ titulo condecorans, statim et ipse
rogat, quæ tristis supercilii ac ita demissi vul-
tus mœstitiæque causa sit.

A. ANONYM.

a S. Deme-
trio, in via
sibi appa-
rente,

E

224 Ac Martyr, perit mihi, dixit, patria,
jamque ab universorum Judice reprobata est.
Manus cruentæ ac barbaræ contribules meos in
captivitate abduxere; templum meum eorum,
qui ejusdem mecum gentis sunt, sanguine modo
circumluit; profanis impurisque pedibus Sancta
calcantur ac pro nihilo habentur. Ac ego
quidem de more, ad miserorum misericordiam
provocans, Deum impense orabam, atque, ut
rursus miseratione duceretur, ac, quam suo
sanguine acquisivisset, ecclesiam barbarorum
manibus, qui in sua tantum virtute, non in
Deo, confidunt, divelli haud sineret, efflagi-
tabam. Ipse autem (inscrutabilia enim illius
sunt judicia) hereditatem suam barbarorum
sevitim experiri permisit. Hæc autem effatus
Martyr Achilleum etiam, sacrorum antistitem,
ad commiserationis affectum movit d, ac, Ma-
gna tua, Domine, clamabant simul, mira-
bilis, nec ullus est, qui, quæ ad Provi-
dentiam tuam spectant, mente assequi suffi-
ciat.

patriæque
sux interi-
tum deplo-
rante,

a

225 Hæc autem Italis stupore, cum mentis
abalienatione conjuncto, spectantibus, unus
aliquis, linguae Græcæ non omnino ignarus,
submissa voce, sed nunc, age, inquit, o mil-
les, dic mihi, de quali hæc a vobis dicantur
civitate, ac quænam illa sit, quæ barbaris sit
tradita. Tum magnus Demetrius, Mea ipsius,
dixit, infortunatissima patria Thessalonica bar-
baris tradita est. Ac statim quidem senexque et
magnus Demetrius a simul iter facientibus haud
amplius fuere conspecti; illi autem, quoniam
Itali essent, seorsum alterum sciscitabantur,
quid tandem ex illis audivisset, ac quinam illi
essent, qui itineris socii exstitissent. Hic autem
cum admiratione et stupore referebat singula,
perhibebatque magni Martyris apparitionem,
qui et patriæ mala exposuisset, atque, ut sua in
tuto ponerent, admonuisset.

id intelli-

gunt,

F

226 Ne igitur et ipsi inimicorum præda fie-
rent, procul sese a Thessalonica recipientes
haud multo post ex iis, qui aufugerant, et sin-
gula, quæ acciderant, audire, et dilucide
magnum illum Demetrium exstitisse, qui, pa-
tria relicta, ob ea, quæ evenerant, vultu præ-
tristitia demisso dejectoque fuisset, viri intelle-
xere. In ipsam autem civitatem imperantem
reversi,

aliisque id-
circo decli-
nantes bar-
barorum
captivitatem
evadunt.

A. ANONYMO. reversi, et ea, quæ suis oculis viderant, narrare, et Martyris patriæ commiserantis affectum, illiusque in hanc et suos amorem exposuere; a quo et nunc adhuc custoditur ac fovetur, atque ad pristinam felicitatem sub illo altero cive suo ac curatore rediit. Is namque, velut immotum quoddam firmumque vallum, hodieque adhuc sceleratorum Scytharum *f* inhibet impetum, inexpugnabilem eis dextram in murum obiciens, irruptionibusque eorum patriam suam servans superiorem.

Μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάσαιαν· καὶ τὸ τοῦτο D
φιλόπατρι καὶ φιλοκείων ἐπεδείκνυτο, ὅφ' οὐ καὶ νῦν
ἐστὶ περιφρουρεῖται τε καὶ περιβάλλεται, καὶ ἐπὶ τῆς
προτέρας εὐδαιμονίας ὑπ' ἐκείνου δευτέρου πολίτη καὶ
κηδεμόνι ἀνδραμυν. Οὗτος καὶ γὰρ, οἷός τις ἀκλυνῆς
περίβολος καὶ στερόχης, τὰς τῶν ἀλητρίων Σκῦθων ἐπὶ καὶ
νῦν ἐπιχειροῦσας, τὴν ἀμαχὸν αὐτοῖς ἐπιτεγγίζων
δεξιάν, καὶ ἀνοστήραν τὴν αὐτοῦ τῆς ἐκείνων διασώζων
ἐπιδρομῆς.

ANNOTATA.

a Caput præsens, aut, si mavis, prodigium isthoc c ontentum e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. verso 218 usque ad fol. versum 221 excurret, Græce simul et Latine in Historiæ Byzantinæ post Theophanem Scriptoribus pag. 314 et binis seqq. ante me jam vulgavit Combefisius. Atque hoc quidem, cum hinc Græca scriptoris nostri anonymi narratio describenda e dicto Mazarinæo codice haud fuerit, mihi accidit percommodum; verum, etsi id ita sit, hancque, prout loco cit. a Combefisio vulgata exstat, dumtaxat hic recudam, Latine tamen, qua ab hoc scriptore exponitur, interpretationi novam substituendam existimavi, quod adornata ab eo auctoris dumtaxat sensum, non autem etiam verba subinde reddat; quod nostræ Græca interpretandi methodo haud satis congruit.

b Saraceni, aliis Agareni hicque auctori nostro Agaris ancillæ filii, quod ab hac Saræ, Abrahæ uxoris, famula originem per filium Ismaëlem ducere credantur, etiam nuncupati, anno ab orbe condito secundum Græcorum computum sexies millesimo, quadringentesimo duodecimo ac proin a Christo nato 904 Thessalonicam expugnarunt, murisque dejectis ac incolis maiorem partem aut occisis aut in captivitatem ad agros Tripolitanos misere abreptis, incenderunt. Ita præter scriptores alios docet nos auctor omni exceptione major Joannes Cameniata, Clericus et Cubulesius Thessalonicensis, qui, quam oculis suis spectarat, universam patriæ suæ tunc excisæ Historiam in libello, ea de re conscripto atque a Bertholdo Nihusio, primum ac deinde iterum a Combefisio inter historiæ Byzantinæ post Theophanem Scriptores vulgato, graphice depingit; de hoc autem Thessalonicæ excidio (neque enim aliud, a Saracenis patratum, noscitur) indubie hic loquitur auctor noster anonymus; quare cum eodem, quo id accidit, tempore etiam evenisse, quod cap. præsentis narrat, miraculum, mox subiungat, hujus apprimè determinatam epocham habemus.

c Hoc nomine, quod indeclinabile simul pluralisque est numeri, distinguunt Thessaliæ loca seu, quæ isthæc complectitur, regiuncula, in valle amoenissima, quam Peneus fluvius bisariam secat, Larissam inter et oram maritimam sita. Adi ad vocabulum tempe vel in linguæ Latine Thesaurο Stephanum, vel in Geographia Baudrandum, vel etiam in Antiquitatum Lexico Hosmannum, qui præterea, cur regiuncula ista ita appellata fuerit, exponit.

d Senem Achilleum, hic et supra ab auctore nostro memoratum, existitis episcopum, Lequienus in Oriente sacro tom. 2 col. 28 recte ex hoc loco concludit; verum num recte pariter ibidem Thessalonicensem archiepiscopum eum facit? Id equidem mihi haud apparet. Demetrius enim, qui, quemadmodum infra num. 226 dicitur, Thessalonicam patriam suam, ab Agarenis captam reliquerat, seni Achilleo, una cum peregrinis Latinis, Thessalonicam ad Sancti nostri tumulum properantibus, Tempeque Thessalica, Larissa ex Annotatis ad lit. præced. haud procul dissita, jam prætergressis, iter instituenti, recta in fronte occurrisset, eique, sese ad illum festinare, dicisset ab auctore nostro supra narratur; quod cum ita sit, sanctusque Larissensis seculo iv episcopus ac metropolita, nomine Achillius, seu Achilleus, de quo in Opere nostro ad xv Marti diem jam actum, e sacris Græcorum Fastis ac nominatim e Basiliano Melonogio notus sit, hunc ego, non autem Sanctum homonymum, qui Thessalonicensis fuerit archiepiscopus, ab auctore nostro, qui, S. Demetrium, Thessalonicæ, quæ ab Agarenis capta erat, relicta, Larissam ad S. Achilleum concessisse, secundum jam dicta insinuat, designari, existimo; in hac autem opinione maxime etiam confirmor, quod Thessalonicensis archiepiscopus, qui Achilleus fuerit vocatus, aliunde notus haud sit. Ceterum laudatus Leguienus suppeditatam ab auctore nostro cap. præsentis narrationem perperam etiam loco cit. intellexit, dum ea tradi, affirmat, Achilleum senem, qui una cum S. Demetrio peregrinis Italis apparuisse narratur, quique ob jam dicta e Thessalonicensium archiepiscoporum Catalogo expungendus videtur, pro civitate Thessalonicensi Deum, ut imminenter ei Saracenorum impressionem averteret, frustra interpellasse; neque enim illa vel verbum, quo hoc adstruatur, complectitur, ut facile deprehendet, qui totum caput præsens evolverit.

e Narrata ab auctore nostro SS. Demetrii et Achillei cap. præsentis apparitio, quam angelorum ministerio peractam, Combefisius supra laudatus in scriptorum editione ad lit. b cit pag. 315 et seq. ad marginem indicat, sola peregrinorum, uti omnia ad hunc usque locum, quo, quæ ad visionem illam spectant, terminantur, occurrentia manifestant, fide innititur; sitne autem hæc, ut dicta apparitio indubitanter credatur, fundamentum sufficiens, prudentis lectoris iudicio relinquo, ita tamen, ut hunc præ ceteris, quæ de hoc argumento possent disseri, meminisse velim, peregrinorum passim, ac maxime eorum, qui aliunde, uti hic fit, noti haud sunt, relationes omnes, quæ prodigiosum quid ac raro evenire solitum continent, suspectas haberi.

f Antiqui Græcorum scriptores, ut Strabo Geographiæ lib. xi, pag. 507 aliisque locis docet, universas Septentrionales gentes Scytharum et Celto-Schytharum nomine afficere erant soliti; ex illorum adeo more Hungaros, qui, e Septentrione Meridiem versus delati, seculo nono senesce-

A te sedes primum in Pannonia, abs illis deinde Hungaria idcirco nuncupata, fixerunt, annoque 934, iterumque deinde anno 943 in imperii Orientalis ditones irruerunt, ab auctore nostro per Scythas hic intelligi, existimo; qui cum præterea, ætate sua postremum hoc factum, indicare hic videatur, id eum, qui fortassis (adi Commentarium prævium num. 25) jam inde etiam a seculo nono floruit, seculo decimo saltem lucubrationem suam adornasse, argumento etiam qualicumque est. Hæc adeo iis, quæ in Commentario prævio num. 25 dicta sunt, adijunge.

CAPUT IV.

Vir valetudinis, pessime affectæ, in æde, S. Demetrio prope Thessalonicam sacra, ad quam sese conferre ab hoc in somnio jussus fuerat, sanitatem recuperat a.

Μικρόν τι τοῦ ἁπλοῦς ἀποτέρου, τῆς Θεσσαλονίκης πηγῇ, πηγῇ τις δι' ἡδουῆς καὶ καθάρου πρὸς τὴν ψυχῆν μὲν ὅσον ψαῦσαι καὶ διαφανοῦς νόματος, ἄλλως δὲ ἡδίστου καὶ ἀγαθοῦ πόματος· πέτρας γὰρ ὑπερεκχεῖται τὸ ρεῖθρον ἀποτόμου φυσικῇ τῇ διερχομένη· νῆς τομῇ, καὶ σφοδρὸν ὁμοῦ τι καὶ ἄφρονος τοῦτο ἀποβλύζουσης· ταῦτατοι καὶ τὸ χωρίον τινὲς τῶν ἀνὰ τοῦ χρόνου πλοῦτον κοινῶν τῆς εὐκαιρίας ἀγόμενοι, ἀγαθὸν ἀνδρῶν τοῦτο καὶ θεῶν ἀπέφηναν οἰκητήριον· καὶ μὲν ἐκείσε κατὰ τὸ ἐγγυρῶν ἐπὶ τῇ οὐράτι τοῦ μεγάλου Δημητρίου δευράμενοι, πηγὴν δὲ ὡς ἀληθῶς θεωρούμενοι καὶ ἰάσεων ἀβυσσὸν τὸν χρόνον ἀποδείξασκενοι. Ἄνδρι οὖν τῷ τούτων δὴ τῶν ταῖς βασιλικαῖς ἐκπρητομένῳ διακονίαις συνέβη ποτὲ νόσῳ περιπεσεῖν, τὴν Θεσσαλονικὴν παύοντι καὶ πάσας αὐτῇ τὰς χρησιωτέρας προσδοκίας περιαιρεθῆναι, ἅτε δὴ τοῦ κακοῦ μήτε ἰατρῶν τέχνης εἰκοντος, καὶ τῷ χρόνῳ μᾶλλον ἐπιιδόντος πρὸς τὸ χαλεπώτερον.

228 Παρεῖτο μὲν γὰρ αὐτῷ ἅπαν τὸ σῶμα, ἐλέλυτο δὲ ὁρμονικῇ καὶ διερυνέσσαν, καὶ εἰ τι τῶν σαρκῶν μὴ τῇ νόσῳ προδεδάπανητο, διόδοι τοῦτο καὶ ἐξώγατο, ὡς μὴδὲ ἀπὸν οἶοντε εἶναι τὸν θεραπευόντων προσέσθαι· ἔκειτο οὖν τὰ κατ' ἐαυτὸν ἀπογοῦς καὶ τοῖς τῶν ἀλγεῶν ἀφόρητοις συνεῖας κατατιρωκόμενος βέλσει· ἤδη ποὺ τὰ τελευταῖα ἀπνέων καὶ ὅσον οὕτω τὴν ψυχὴν ἐξαφῆναι ταῖς ἀληγηδαὶς παραδόκῳ, ὅσοι οὖν θεῶν ὁ θεὸς ἐπέστη Δημήτριος, καὶ εἰ τῆς ἰάσεως, ὃ οὐ τὸς, ἱμεῖρη τυχεῖν, πρὸς τὸ ἔξω τοῦ ἁπλοῦς, εἶπεν, ἐμὸν ἅπτεϊ τέμενος, ὃ πηγὴν οὐμαῖζουσι, μελλήσας μὴ δὲ βραχὺ, χεῖρασε γὰρ τοῦ ὕδατος καὶ πόδας νιψάμενος καὶ αὐτῷ περιέραντίσας τὸ πρόσσπον, τῆς ὑγιείας οὐκ ἀμειρήσεις, εἰμὶ δὲ ὃ ταῦτά σοι προστάσων Δημήτριος, τῆς δὲ τῶν πόλεως κηδεμῶν καὶ τῶν ἐν ἀσθενοταῖς ἀμειβόμενος ἰατρός.

229 Ἡ μὲν οὖν ὕψις ταῦτα προσέτατε· πῶς δὲ, ἐφ' ὃ κείμενος, πορευθῆσομαι, πάντων μοι διαλελυμένων τῶν μελῶν καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πρὸς κίνησιν ἐξηπορήμενος; ἀλλὰ καὶ ψαῦσαι τίς μοι βουλήσιν, δριμυτέρας οὐδυνας βαλλόμενος, τοῦτο ἐμοὶ καὶ λίαν ἐστὶν ἄπορον, πανταχόθεν παρεμῆνη καὶ ἐξοσθενηκότε· ἀλλ' ὃ φανείς ἐκείνος αὐτόντερος ὁ θεὸς Δημήτριος, ἀπὸν οὖν, ἀνδραπε, τὰλλα παρὰ φαῦλον ἔμενος, ἔλεγε, καὶ τῆς ἰάσεως τεύξῃ· ἤγετο οὖν φοράδην· οὐ γὰρ ἦν ἀπειθεῖν καὶ τῷ τέμειν προσέριπτο, ἐλαίωτε ἀγίῳ πρὸς τῶν νοσοκομούντων περιχρισθεὶς καὶ τῷ θεῷ ἐκείνῳ, ὡς ἐκείλευσε ὃ φανείς, περιάντησάμενος ὕδατι· τῆς αὐτῆς οὖν ἦκε νυκτὸς ὃ ἄρτυνος ἰατρός πρὸς τὸν κάμνοντα καὶ αὐτῷ ἐλ ὑγιαίνει ἐπήρετο· ὃ δὲ καὶ

Octobris Tomus IV.

Parvo quodam spatio a civitate, Thessalonica dico, fons quidam suaviter ac pure manat, aquæ quidem quantum ad tactum frigida ac limpida, ad bibendum autem alioquin suavissima ac optima. Fluentum enim e prærupta, quæ naturali quadam sectione scissa est, modoque quodam vehementi simul ac copioso id emittit, petra effunditur. Quidam igitur superiorum temporum, qui divitiis abundabant, locum etiam ob opportunitatem admirantes, proborum eum sacrarumque virorum domicilium fecerunt, templum quidem ibidem, prout licebat, Magni Demetrii nomini ædificantes, fontem autem, ut vere esset miraculorum ac curationum abyssi sedes, destinantes. Accidit igitur, ut vir quidam ex iis, qui imperatoris officiis funguntur, in morbum aliquando incideret, utque Thessalonicam progressu emendationis etiam quæque expectatio ei præcideretur, utpote malo medicorum arti non cedente, sed tempore potius in pejus crescente.

228 Labefactatum enim ipsi erat totum corpus; dissoluta autem erat ac diffuebat membrorum compactio, et si quid carniū morbo ante assumptum haud erat, id intumescere ac inflabatur, adeo ut neque curantium tactum posset admittere. Jacebat igitur eorum, quæ de se fiebant, ignarus, continuoque intolerabilibus dolorum ictibus convulsus. Ubi jam extremum spirare animamque fere præ doloribus exhalare putabatur, per somnium divinum divinus adstitit Demetrius, et, si sanitatem, o tu, consequi vis, ad meum, dixit, situm extra civitatem templum, quod Fontem appellant, abito, nec mora, cum manus nimirum ac pedes ablueris, faciemque ibidem unxeris, sanitatem consequere; sum autem, qui hæc tibi præcipio, Demetrius civitatis curator infirmorumque absque mercede medicus.

229 Hæc igitur visio injunxit; qui autem, dixit decumbens, membris omnibus mihi dissolutis, iter instituum? Cum non tantum memetipsum ut moveam, sim ineptus, verum etiam, si quispiam contrectare me velit, doloribus gravioribus feriar, id mihi sane, omni ex parte debilitato viribusque effeto, oppido est difficile. Verum ille, qui ipsemet apparebat, divinus Demetrius, abi modo, homo, dixit, ceterumque malo factus superior sanitatem consequere. Gestatus igitur (neque enim, ut fidem abnueret, comparatus erat) ducebatur, cumque ab iis, qui ægros curabant, et sacro oleo perunctus, et divina illa, quem

29 admodum

In æde S. Demetrio ad fontem prope Thessalonicam sacra vir quidam,

E

membris omnibus captus, cum ad illam uti hic

F

in somnio jusserat, sese contulisset,